

Rutiner for håndtering av (varsler om) grenseoverskridende atferd, seksuell trakassering og seksuelle overgrep i Humanistisk Ungdom

Hva er grenseoverskridende atferd, seksuell trakassering og seksuelle overgrep?

Grenseoverskridende atferd er omgangsform som ikke respekterer andre menneskers grenser. Slik atferd kan være for eksempel uønskede kommentarer eller upassende fysisk nærhet eller oppfordring om seksuelle tjenester. Dette omfatter også seksuelt krenkende atferd gjennom sosiale medier.

Seksuell trakassering defineres som regel som uønsket seksuell oppmerksomhet som oppleves krenkende og ubehagelig for den som rammes. Seksuell trakassering kan også betegnes som kjønns- og legningsmobbing, altså at man blir behandlet annerledes på grunn av kjønn/kjønnsidentiteten eller legningen sin.

Seksuelle overgrep er når et annet menneskes seksuelle integritet blir krenket. Dette kan skje både fysisk og psykisk, og skjer enten gjennom en relasjon av tillit eller med ubalanse i maktforhold eller under tvang.

Når dette blir en sak for Humanistisk Ungdom

Grenseoverskridende atferd, seksuell trakassering og seksuelle overgrep (fellesbetegnelse: krenkende atferd) blir en sak for HU når det skjer i forbindelse med et av våre arrangementer eller samlinger, både nasjonalt, regionalt og lokalt. Humanistisk Ungdoms rutiner iverksettes i tillegg dersom vi får kjennskap til forhold der våre tillitsvalgte blir anklaget for klanderverdig opptreden også utenfor organisasjonens regi.

Hvem har ansvar for å håndtere krenkende atferd i HU?

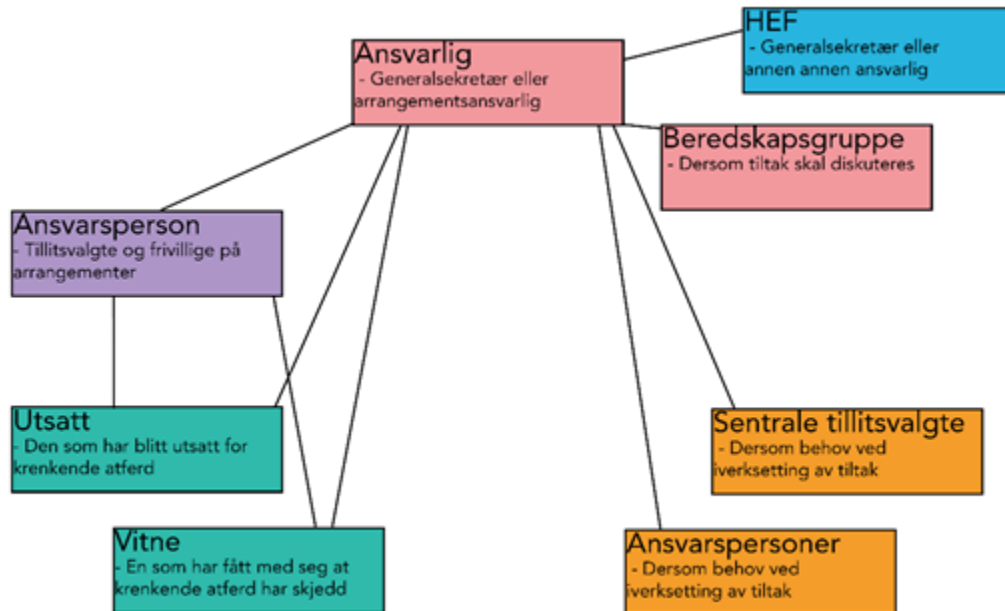
Generalsekretær: Generalsekretæren er øverste ansvarlig. Når generalsekretær er tilstede på et arrangement, er hen alltid øverste ansvarlig.

Ansvarlig på arrangement: Er generalsekretær når hen er tilstede. Dersom ikke, er dette ansvaret delegert til arrangementsansvarlig. Ansvarlig på arrangement skal få kjennskap til alle (varsler om) tilfeller av grenseoverskridende atferd på arrangementet. Det er ansvarlig som vurderer hvilke tiltak som skal settes i verk, og hvem som skal involveres i behandlingen.

Beredskapsgruppe: På arrangementer er dette en forhåndsbestemt gruppe ansvarspersoner som ansvarlig kan konferere med i fall det oppstår situasjoner som må tas tak i. Beredskapsgruppen har også et ansvar når det kommer til generell beredskap, og er definert i ethvert arrangements beredskapsplan. Når vi ikke er på arrangementer, består beredskapsgruppen av styreleder, organisasjonsrådgiver og ansvarlig for varslingssaker i HEF.

Ansvarspersoner: Tillitsvalgte og frivillige med ansvar på arrangementer. Det er disse som gjerne først oppdager at noe ikke er som det skal, eller som mottar et varsel fra medlemmer, frivillige eller deltakere på arrangementer.

Saker om seksuelt overskridende atferd skal aldri diskuteres mellom noen andre aktører enn mellom de gruppene som er koblet sammen i figuren under.

Plikter for den som mottar et varsel

Ved seksuelt krenkende hendelser, vil ofte den som har blitt utsatt for det, eller de som oppfatter at det har skjedd, betro seg til en frivillig i organisasjonen. Det er svært sjeldent at slike hendelser når rette instans i organisasjonen uten at andre vet om det først.

Som ansvarsperson i HU, har man når man får vite om en hendelse, ansvar for å **beholde roen og sørge ikke bidra til å dramatisere situasjonen**, men samtidig ta den på alvor.

Du skal **aldri love å holde noe hemmelig**. Si heller at du skal hjelpe så godt du kan.

Forsøk å få **oversikt over hva som har hendt**. Lytt til hva som blir fortalt deg. Du er ikke en etterforsker.

Forklar hva du kommer til å gjøre videre og at du vil kontakte ansvarlig på arrangementet.

Kontakt ansvarlig på arrangementet eller generalsekretær dersom du ikke er på et arrangement. Denne personen vurderer så hvilke tiltak som skal settes i verk.

Husk at du **ikke skal snakke med andre om** det som har blitt fortalt deg – heller ikke andre ansvarspersoner, med mindre dette har blitt drøftet med arrangementsansvarlig eller generalsekretær.

Håndtering

Hendelser av ulik art – ulike tiltak

I disse rutinene er ulike former for seksuelt overskridende atferd delt i tre kategorier etter alvorlighetsgrad. Få hendelser vil imidlertid passe "perfekt" under en av disse kategoriene. Kategoriene er således ment som veiledende i form av at de forteller noe om hvilke tiltak som kan være aktuelle å sette i verk når en situasjon oppstår. Involverer en hendelse for eksempel en mindreårig og en myndig person, vil man kunne tenke seg at den flytter ett nivå opp på alvorlighetskalaen.

Nivå 1 – mindre alvorlige hendelser

Situasjoner som faller under denne kategorien, inkluderer, men begrenser seg ikke til

- Overskridelse av intimgrenser (klemming, stryking, uønsket nærhet)
- Kommentarer av seksuell karakter
- Isolert sjekking (ikke pågående, og ikke kombinert med annen uønsket oppmerksomhet)
- Uønsket seksuell oppmerksomhet som ikke får utslag gjennom fysiske tilnærmelser

Hendelser under denne kategorien baserer seg gjerne på misforståelser, eller at man leser situasjonen ulikt. Det betyr imidlertid ikke at de ikke oppfattes som ubehagelige eller pressende av den som blir utsatt for det, og den reaksjonen skal vi ta på alvor.

Hendelser som kan kategoriseres som nivå 1, skal møtes med **dialog**.

1. Ansvarlig oppretter dialog med den utsatte. Ofte vil den frivillige som den utsatte har betrodd seg til kunne være med på denne samtalen. Dette er situasjonsavhengig, men vil kunne være hensiktsmessig for å skape fortrolighet og trygghet for den utsatte.
2. Ansvarlig skaffer et bilde av situasjonen, og vurderer hvilke tiltak som skal iverksettes.

a. Mulige tiltak

- i. Dialog med den anklagede: Hvordan forstås situasjonen? Ulik oppfatning? Motiv?
 - ii. Forsoning: Dialog mellom den utsatte og den anklagede. Forsøk på å komme til felles forståelse.
 - iii. Advarsel: Fortsatt lignende atferd vil få konsekvenser.
 - iv. Hjemsendelse fra arrangement: Skjer kun etter gjentagende atferd etter tydelig gitt advarsel. (se nivå 2)
3. Avdramatisering og ryddighet: Alle anklager om uønsket seksuell oppmerksomhet skal tas på største alvor. De ansvarspersonene som kobles inn i situasjonen har imidlertid et ansvar for å ikke kaste ved på bålet. Særlig på store arrangementer kan slike situasjoner oppfattes som mer dramatiske enn de trenger å være.
 4. Fortrolighet: alt som blir sagt under behandling av slike saker skjer under fortrolighet
 - a. Når man blir varslet om uønsket seksuell oppmerksomhet, skal man aldri love å ikke fortelle det videre. Man er som ansvarsperson pliktig til å varsle videre i tråd med varslingshierarkiet. Men man skal aldri fortelle om slike hendelser til utenforstående, ei heller til andre ansvarspersoner.

Nivå 2 – alvorlige hendelser

Situasjoner som faller under denne kategorien, inkluderer, men begrenser seg ikke til

- Samtykkende seksuelt samvær, der den ene angrer seg etterpå
- Uønsket beføling eller tafsing

- Gjentakende og pågående sjekking
- Seksuelle tilnærmelser med (impliserte) lovnader om fordeler i organisasjonen

Hendelser under denne kategorien er ikke straffbare ihht norsk lov, men er alvorlige for organisasjonen og for de involverte. Her er det svært viktig at de ansvarlige skaffer seg et overblikk over situasjonen og treffer nødvendige tiltak uten at det spres for mange rykter og ulike historieforståelser.

Hendelser under denne kategorien skal møtes med **dialog og sanksjoner**.

1. Ansvarlig drøfter ulike handlingsalternativer og utfall med beredskapsgruppen
2. Ansvarlig oppretter dialog med den utsatte. Ofte vil den frivillige som den utsatte har betrodd seg til kunne være med på denne samtalen. Dette er situasjonsavhengig, men vil kunne være hensiktsmessig for å skape fortrolighet og trygghet for den utsatte.
3. Ansvarlig vurderer sammen med beredskapsgruppen hvilke tiltak som skal iverksettes.
 - a. **Nødvendige tiltak**
 - i. Dialog med den anklagede. Gi mulighet til å presentere sin versjon av situasjonen.
 - b. **Mulige tiltak (situasjonsavhengig)**
 - i. Advarsel: Fortsatt lignende atferd vil få konsekvenser
 - ii. Varsling av foresatte: Dersom den utsatte og/eller den anklagede er over 15 år, men under 18 år skal man be om godkjenning før man kontakter.
 - iii. Hjemsendelse fra arrangement (helst etter at advarsel er gitt)
 - iv. Suspensjon fra organisasjonen og/eller kommende arrangementer
 - v. Eksklusjon (jf vedtektenes § 9)
4. Avdramatisering, ryddighet og fortrolighet som beskrevet under Nivå 1, punkt 3 og 4.
5. Dokumentasjon: Hendelser under dette nivået skal loggføres skriftlig og oppbevares i konfidensielle mapper i HUs sentralledd. Dokumentasjonen må inneholde, men begrenser seg ikke til, referat fra samtaler med utsatt(e), eventuelle vitner og anklagede, hvilke tiltak som ble iverksatt, og hvordan saksgangen var.
6. Varsling av Human-Etisk Forbund. Våre medlemmer er også medlemmer i HEF. Generalsekretær i HEF skal informeres om uønskede hendelser under nivå 2. Dette skjer etter at det er bestemt hvilke tiltak som iverksettes, men uten unødvendig opphold for øvrig.
7. «Lukking» av saken: Saksgangen skal være ryddig, og når denne er ferdigstilt, skal den utsatte informeres om hva som er blitt gjort. Denne informasjonen kan gis muntlig, men skal også loggføres sammen med den skriftlige dokumentasjonen.

Nivå 3 – mulige straffbare hendelser

Situasjoner som faller under denne kategorien, inkluderer, men begrenser seg ikke til

- Seksuelt samvær uten tydelig samtykke, herunder også seksuelt samvær under tydelig påvirkning av rusmidler eller under tvang.
- Seksuelt samvær, eller tydelig forsøk på dette, der den ene parten er under seksuell lavalder
- Sjikanering, plaging som oppleves som truende av den utsatte
- Trusler av seksuell art

Hendelser under denne kategorien skal møtes med **dialog, sanksjoner og innkobling av andre instanser.**

1. Ansvarlig drøfter ulike handlingsalternativer og utfall med beredskapsgruppen
2. Ansvarlig oppretter dialog med den utsatte. Ofte vil den frivillige som den utsatte har betrodd seg til kunne være med på denne samtalen. Dette er situasjonsavhengig, men vil kunne være hensiktsmessig for å skape fortrolighet og trygghet for den utsatte.
3. Ansvarlig vurderer sammen med beredskapsgruppen hvordan tiltak som skal iverksettes.

a. Nødvendige tiltak

- i. Dialog med den anklagede. Gi mulighet til å presentere sitt syn på situasjonen.
- ii. Informering av, og drøfting med, HEFs generalsekretær
- iii. Varsling av foresatte: Dersom den utsatte og/eller den anklagede er over 15 år, men under 18 år skal man be om godkjenning før man kontakter.

b. Mulige tiltak (situasjonsavhengig)

- i. Advarsel: Fortsatt lignende atferd vil få konsekvenser
 - ii. Hjemsendelse fra arrangement
 - iii. Suspensjon fra organisasjonen og/eller kommende arrangementer
 - iv. Eksklusjon (jf vedtektenes § 9)
 - v. Kontakt med helsevesenet; legevakt, voldtekstmottak, psykiatri. På arrangementer skal kontaktinformasjon til lokale instanser ligge klart i beredskapsplanen.
 - vi. Politianmeldelse. Kontaktinformasjon til lokalt politi finnes i arrangementets beredskapsplan.
4. Avdramatisering, ryddighet og fortrolighet som beskrevet under Nivå 1, punkt 3 og 4. Hendelser under nivå 3 kan virke dramatiske og traumatiserende for alle involverte. Selv om fokuset særlig skal være rettet mot å ivareta den utsatte, skal også eventuelle vitner, venner med kjennskap til situasjonen og den anklagede ivaretas.
5. Dokumentasjon: Hendelser under dette nivået skal loggføres skriftlig og oppbevares i konfidensielle mapper i HUs sentrallødd. Dokumentasjonen må inneholde, men begrenses seg ikke til, referat fra samtaler med utsatt(e), eventuelle vitner og anklagede, hvilke tiltak som ble iverksatt, og hvordan saksgangen var. Dokumentasjonen er kun for HUs del, og ikke ment for å hjelpe en eventuell politietterforskning. Det er viktig å huske at vi ikke skal være etterforskere.
6. Varsling av Human-Etisk Forbund. Våre medlemmer er også medlemmer i HEF. Generalsekretær i HEF skal informeres kontinuerlig om saksgangen for hendelser under nivå tre. Etter at saken er avsluttet, skal rapport oversendes med utførlig beskrivelse av hvilke tiltak som ble iverksatt. Dersom saken fører til forslag om eksklusjon fra HU, skal HEF orienteres om eksklusjonsforslaget.
7. «Lukking» av saken: Saksgangen skal være ryddig. Den utsatte og den anklagede skal gis kontinuerlig oppdatering om hvilke tiltak som iverksettes.

Når vi får kjennskap til, eller mistanke om, at en av våre medlemmer eller deltakere er blitt utsatt for grenseoverskridende atferd utenfor HU

1. Vi er først og fremst medmennesker
2. Unngå dramatisering
3. Lov aldri å ikke fortelle videre
4. Varsling av rette instanser (situasjonsavhengig)
 - a. Politi
 - b. Voldtektsmottak
 - c. Barnevern